

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

ZÁPISY

Zápis ze služební cesty Meziparlamentní konference pro SZBP/SBOP

Místo konání: Tallinn, Estonsko

Účastníci: posl. Karel Schwarzenberg, posl. Pavel
Holík, Veronika Cihelková, Martin Kuta

Datum: 7. – 9. 9. 2017

září 2017

Zapsal: Martin Kuta

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: ZÁPISY
Název: Meziparlamentní konference pro SZBP/SBOP	Typ řady: interní
Autor: Kuta, M.	První vydání řady: březen 2016
Číslo: Zápis č. 15/2017	Frekvence vydání řady: nepravidelně
Datum: září 2017	Zaměření: zápisy z vybraných schůzí, jednání, seminářů, kulatých stolů apod.
Klíčová slova: meziparlamentní; konference; IPC; SZBP; SBOP; obrana; obranná unie	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Úvod

Meziparlamentní konference pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP) a společnou obrannou a bezpečnostní politiku (SBOP) proběhla v rámci estonského předsednictví Radě EU ve dnech 7. – 9. září v hlavním městě Tallinnu. Podtitulem konference bylo heslo „Jednota prostřednictvím rovnováhy“ (*Unity through balance*). Konferenci dominovala témata, která jsou z estonského pohledu stěžejní pro další rozvoj činnosti EU v oblasti SZBP/SBOP. Vzhledem k poloze a charakteru země nepřekvapila témata spojená s kybernetickou bezpečností (Estonsko je modelovým příkladem využití IT technologií ve veřejné správě a vládnutí), transatlantickými vztahy (bezpečnost pobaltských republik je zajišťována americkými jednotkami v rámci NATO), posilováním globálního charakteru vnější činnosti EU a posilováním spolupráce členských států EU v oblasti společné obrany.

Jednání předsedali Marko Mihkelson, předseda Zahraničního výboru estonského parlamentu (Riigikogu), a Hannes Hanso, předseda Výboru pro obranu. Část jednání byla také vyhrazena pouze pro vedoucí delegací.

Hraje Evropa roli? Evropa v globálním kontextu

V prvním panelu vystoupila estonská prezidenta **Kersti Kaljulaidová**. Na otázku v názvu panelu odpověděla, že dle statistik Evropa již v současnosti hraje světovou roli (velikost populace všech členských států EU, velikost HDP, rozvojová spolupráce s dalšími regiony). EU by se měla zaměřit v této souvislosti na dva aspekty. Prvním je zjednodušení prováděné vnější činnosti tak, aby byla jednodušejší identifikovatelná odpovědnost za činnost i v rámci institucionální struktury EU. S tím také souvisí jednodušší propagace činnosti EU navenek. Druhým aspektem je pozornost EU na finanční prostředky v rámci rozvojové spolupráce. Ačkoli prostředky dosahují značné výše, EU neklade příliš důrazu na efektivitu utrácení. Tento přístup (orientace na výsledek činnosti) by měla EU uplatňovat i ve vztahu k finančním prostředkům, které EU věnuje agenturám OSN, jež jsou za jejich utrácení odpovědné. Kaljulaidová se také dotkla partnerských států EU, kde vyzvala k jasnému stanovení partnerství (vize partnerství a perspektiva členství).

Druhým řečníkem v tomto panelu byl bývalý finský premiér **Alexander Stubb**. Ve svém příspěvku zmínil tři data, která jsou pro vývoj v současné EU klíčová:

- 1945 konec druhé světové války a snaha vytvořit v Evropě prostředí míru, prosperity, stability a bezpečnosti (jako čtyři zakládající důvody EU);
- 1989 pád Berlínské zdi a rozpad sovětského bloku;
- 2016 brexit a zvolení amerického prezidenta Donalda Trumpa, což Stubb považuje za konec dominance anglo-saského světa.

Mocenské vakuum, které se dvěma událostmi v loňském roce objevilo, by se měla EU snažit vyplnit. EU by se proto měla zaměřit na celosvětové prosazování svých hodnot (spojených s liberální demokracií), podporu globálního obchodu (sociální ekonomika, globalizace) a obranu a bezpečnost. EU se proto musí nadále snažit modernizovat a dále prohlubovat spolupráci mezi členskými státy. Klíčem k další integraci je sdílení suverenity (*pooling and sharing sovereignty*), tedy situace, při níž je suverenita členského státu posílena tím, že se členský stát rozhodne pro další a hlubší spolupráci s ostatními členskými státy. Stubb připustil, že dalším prostorem pro posílení integrace je právě oblast obranné a bezpečnostní spolupráce.

K prvnímu bodu vystoupili diskutující zástupci národních parlamentů i Evropského parlamentu (EP). Za EP vystoupila poslankyně Ana Gomes, podle které by EU měla usilovat o členství v Radě bezpečnosti OSN. Dalším členem EP byl Urmas Paet, který se zamýšlel nad vytvořením obranné unie. EU v současnosti podle něj nemá kapacity na vytvoření a provádění vojenské síly (ve smyslu *hard-power*). V souvislosti se stálou strukturovanou spoluprací (*permanent structured cooperation*, PESCO), k jejímuž spuštění vyzvala Rada i Evropská rada (ER) v letošním létě a která by měla v současnosti tvořit základ obranné unie, proto položil otázku, zda by se jednalo o dobrovolnou, nebo povinnou formu spolupráce. K této otázce prezidentka Kaljulaidová uvedla, že nejprve by bylo dobré spolupráci zahájit jako dobrovolnou a na základě zkušenosti s fungující a inspirující spoluprací přilákat další členy.

Obnovení jednoty transatlantických vztahů

Jako první vystoupil v diskuzi prostřednictvím telekonference předseda Zahraničního výboru americké Sněmovny reprezentantů **Ed Royce**. Ten zdůraznil, že i přes negativní zprávy, které vůči evropským členským státům Severoatlantické aliance (NATO) vysílá prezident Trump, zahraniční politiku Spojených států netvoří pouze on. Za možnost obnovení a posílení transatlantické spolupráce uvedl sjednání dohody o Transatlantickém obchodním a investičním partnerství (TTIP).

Další vystoupil **Robert Nurick** z Atlantické rady Brent Showcroftova Centra mezinárodní bezpečnosti. Jeho úvodní projev měl za cíl popsat transatlantické vztahy z amerického pohledu. Podle něj se ukazuje jako čím dál jasnější, že prezident Trump téma spolupráce v rámci NATO přenechal své administrativě. Nedá se proto očekávat, že by došlo k výraznějšímu zmenšení americké přítomnosti v NATO. Dále také uvedl, že požadavek vynaložení 2 % HDP na vyzbrojování je pouze arbitrární, navíc zaměřený na vstup, nikoli výstup. K současné EU vystoupil ale poměrně kriticky. Uvedl, že britsko-francouzská iniciativa ze Saint Malo, která založila obrannou a bezpečnostní spolupráci na úrovni EU, byla americkou stranou vnímána jako potenciálně ohrožující zapojení evropských států do spolupráce v rámci NATO. Stejně tak současná EU vyvíjí takovou činnost, aby se bez Spojených států jako garanta bezpečnosti v Evropě obešla do té míry, že Spojené státy svou roli samy ukončí. Podle něj proto nelze tvrdit, že by pokles zájmu o transatlantickou spolupráci pramenil pouze z americké strany. Americká strana s obavami sleduje diskuzi o vzniku „evropské armády“; spolupráci EU-NATO považuje americká strana za důležitou včetně využití obranných prostředků, které by měly vzniknout v rámci EU. Za slabou stránku rovněž označil americkou neznalost institucionální struktury EU.

Posledním řečníkem v tomto panelu byl ekonomický poradce předsedy Evropské rady (ER) **Wouter Coussens**. Stanovování požadavků na vyzbrojování členských států označil za předčasné. Nejdříve je nutné spustit PESCO. Až teprve potom lze na základě zkušeností a praktických potřeb stanovit, která další ustanovení či požadavky na vyzbrojování bude třeba přijmout. EU by měla ale působit, aby mocenské vakuum nenaplnily státy s rozdílnými hodnotovými rámci.

V debatě v tomto panelu zazněly následující otázky a připomínky:

- Požadavek vynaložení 2 % HDP na vyzbrojování a obranné prostředky není vypovídající. Liší se jednak výše tohoto příspěvku v závislosti na HDP (tedy reálná velikost), tak také požadavek nebere v potaz související humanitární a rozvojovou činnost. EU by proto mohla zvážit vytvoření kvantifikace „konání dobra ve světě“, tedy finanční prostředky vynaložené na humanitární a rozvojovou pomoc. Podle R. Nuricka by ale nemělo dojít k rozdělení rolí, kdy Spojené státy budou vykonávat silovou politiku (hard-power) a evropské státy politiku nesilovou, humanitární a rozvojovou (soft-power).
- Boj s klimatickými změnami na globální úrovni má dopad na konkrétní osoby na lokální úrovni, kteří jsou navázáni na současný uhlíkový průmysl (R. Nurick).
- Podle člena EP Anderse Vistisena je pro posílení transatlantických vztahů zapotřebí více než jen posílení společného obchodu.

Diskuze nad prioritami a strategiemi EU v oblasti SZBP a SBOP

Ve třetím panelu vystoupila vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová. Ta informovala o tématech diskuze na neformálním zasedání Rady pro zahraniční věci (tzv. Gymnich):

- Severní Korea, společná definovaná pozice EU je z července letošního roku; EU podporuje sankce OSN, zároveň zvažuje přijetí rozhodnutí o nových sankcích přímo z EU. Dále EU zváží společný postup na vytvoření tlaku na třetí státy, aby plnily sankce.
- V Blízkovýchodním mírovém procesu (*Middle East Peace Process*) zůstává i nadále prioritou dvoustátní řešení jako jediné možné.
- Zvažují se nové cílené sankce v souvislosti s děním ve Venezuele. EU také podporuje vytvoření formátu, který by umožnil kontakt mezi oběma stranami, aby byla zahájena politická jednání.
- Při jednání s kandidátskými zeměmi je kladena pozornost na opatření proti radikalizaci společnosti a postoj k zahraničním bojovníkům (s tím, jak se zhoršuje situace pro IS v Iráku a v Sýrii, je třeba vymyslet, jak jednat s navrátilci).

- Strategický zájem EU v Sahelu a Africkém rohu. EU je přítomná v Sahelu, proto je třeba zvážit nějaký integrovaný přístup. EU poskytne 15 milionů EUR pro vznik společné protiteroristické jednotky států G5 Sahel. S tím také souvisí revize činnosti EU v Somálsku.
- Do konce září budou definovány společné projekty a možnosti spolupráce v rámci PESCO. Spuštění se předpokládá do konce estonského předsednictví. Ministři obrany rovněž zvažují stanovení společných závazků v rámci PESCO. Již v současnosti bylo členskými státy představeno 30 konkrétních projektů, které by mohly být v rámci PESCO prováděny. V listopadu letošního roku proběhne první koordinovaná roční revize obrany (*coordinated annual review on defence*, CARD), v rámci níž by mělo docházet k postupnému sladování a přibližování národních vyzbrojovacích plánů a lhůt a posilování rozvojové spolupráce.¹

V debatě k tématu vystoupili poslanci národních parlamentů a EP a zazněly následující otázky a připomínky:

- Členka EP Ana Gomes vyzvala k přijetí holistického přístupu k Sahelu.
- Předseda Zahraničního výboru lotyšského parlamentu (Saeima) Ojārs Ēriks Kalniņš v souvislosti s brexitem zdůraznil zřízení mechanismu spolupráce EU a Spojeného království po jeho vystoupení z Unie.²
- Člen španělského parlamentu Pablo Bustinduy podotkl, že zbrojení (potažmo výdaje na zbrojení) samy o sobě nemohou přispět k zajištění míru.
- V souvislosti s projekty PESCO bylo navrženo, aby došlo na úrovni EK k vytvoření specializovaného generálního ředitelství, které by odpovídalo za vývoj v oblasti obranné unie. Tento návrh vysoká představitelka Mogheriniová okomentovala se slovy, že zatím není zřejmá struktura spolupráce PESCO, ani případné institucionální požadavky. Teprve až po spuštění PESCO se budou řešit další institucionální otázky v rámci struktur EU.
- Vysoká představitelka se dále věnovala spolupráci se zeměmi západního Balkánu a Východního partnerství. Zdůraznila, že předsevzetím EK je do konce tohoto období provést v zemích takové reformy, které zajistí, že se státy již nerozhodnou pro alternativu jinou než EU. Se zeměmi Východního partnerství je v současnosti podepsáno a sjednáno více smluv než za celou existenci partnerství. EU klade důraz na pozitivní agendu a sjednávání opatření, která zlepší situaci občanů těchto států.

Seminář o dalším směřování zemí západního Balkánu

V rámci semináře vystoupila předsedkyně Zahraničního výboru bulharského parlamentu Dzhema Grozdanova, která zdůraznila, že zemím západního Balkánu bude věnována náležitá pozornost během bulharského předsednictví Radě EU (od 1. ledna 2018). Zvláště důležitá jsou dvě témata – životní podmínky mladých lidí, aby neodcházeli ze zemí (brain-drain), a propojování států navzájem (infrastruktura a i kontakty mezi lidmi). V příštím roce by rovněž měla proběhnout další konference z tzv. Berlínského procesu pod patronací Spojeného království. Uvedl to s odkazem na svou schůzku s britským ministrem zahraničí Borisem Johnsonem člen EP David McAllister.³

Z další debaty na semináři vyplynuly následující trendy, které v regionu probíhají:

- Zástupci chorvatské delegace a dále potom bývalý švédský ministerský předseda Carl Bildt uvedli, že v regionu se rozšiřuje vliv světových a regionálních mocností (Rusko, Turecko, Saúdská Arábie, Čína). Území západního Balkánu se označuje za prostor pro vedení vzdálených válek (*proxy wars*), kdy aktéři soupeření nejsou fyzicky přítomni v regionu, ale prostřednictvím financování příznivců či spřátelených skupin jejich přítomnost vzrůstá.
- Chorvatská delegace dále poukázala na složitou situaci v Bosně a Hercegovině v souvislosti s rozhodnutím ústavního soudu, kterým byla zrušena některá ustanovení volebního zákona Federace

¹ Mechanismus byl zaveden závěry Rady z listopadu 2016.

² K tomu viz minulá Meziparlamentní konference pro SZBP/SBOP z května letošního roku, na které byly obrysy takové spolupráce představeny.

³ Blíže k začátku iniciativy Berlínského procesu viz Přehled SZBP EU 11/2014, s. 4–5. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=102943>.

Bosny a Hercegoviny. Do příštích parlamentních voleb v říjnu 2018 musí být volební zákony na všech úrovních upraveny a odstraněna ustanovení o povinné reprezentaci tří konstitutivních národů.⁴

- Aspirace západobalkánských států na členství v EU je z jejich strany vnímána jako druhořadá až po vstupu do NATO. Odkazují na zkušenost středoevropských, pobaltských a jihovýchodoevropských států, které se nejdříve staly členy NATO a až následně EU. Takto vnímá budoucí vývoj Srbsko a v návaznosti na něj také Republika srbská. Zároveň se ale v souvislosti s členstvím v EU a NATO nezmiňuje, že některé unijní členské státy nejsou aliančními členskými státy. S Bosnou a Hercegovinou ještě nebyly zahájeny přístupové rozhovory do NATO kvůli tomu, že se na úrovni států nedaří sjednat zákon o inventarizaci vojenského materiálu. Republika srbská s takovým zákonem nesouhlasí, a proto je další postup přístupových rozhovorů do NATO zablokován.

V této debatě vystoupil také bývalý švédský ministerský předseda Carl Bildt, který zdůraznil nepříznivý vliv prohlášení předsedy EK Jean-Claude Junckera o tom, že ve funkčním období této komise nedojde k rozšíření EU. Státy západního Balkánu tak ztratily jasnou vidinu členství v EU. Podle Bildta je třeba se zaměřit na ekonomickou situaci těchto států a rostoucí počet příhraničních sporů. EU by měla zvýšit svou přítomnost a činnost v regionu.

Způsoby posílení evropské obrany

Prvním vystupujícím tohoto panelu byl estonský ministr obrany Jüri Luik. Ten se nejprve věnoval interpretaci současného společného vojenského rusko-běloruského cvičení *Západ 2017*. Podle Luika ruská strana přistoupila k účelovému rozdělení cvičení na několik částí, aby nebudilo obavy v zemích západní Evropy a Pobaltí. Ministr Luik se vyjádřil také ke společné obranné politice EU, kterou charakterizoval jako politické prohlášení. Za faktickou obrannou unií v současnosti považuje PESCO. Do PESCO se v současnosti hlásí většina států, nemělo by se tedy jednat o exkluzivní klub. Projevil ale obavy, že v případě nutnosti nasazení vojenské mise by se podílely pouze některé státy. Vyslovil se také pro institucionální debatu uvnitř EU vedoucí k vytvoření specializovaných institucí pro otázky obranné unie.

Druhým mluvčím byl Tacam Ildem, asistent generálního tajemníka NATO pro veřejnou diplomacii. Ten zdůraznil, že NATO zůstane i nadále hlavním rámcem pro obranu evropských států. Ocenil rovněž spolupráci mezi EU a NATO v otázkách obrany a bezpečnosti.

Třetím vystupujícím v tomto panelu byl Carl Bildt, který upozornil na fakt, že teritoriální obranu Evropy stále většinově vykonávají mimoevropské státy a potenciálně nečlenské státy EU (Spojené království, Spojené státy, Kanada a Německo). Podle něj je nutné stanovit prostřednictvím společných cvičení požadavky na společné kapacity, které je třeba vybudovat, a tedy nasadit. Vedle toho bude rovněž důležité vytvořit odpovídající institucionální struktury na úrovni evropských institucí. Na nejvyšší úrovni členských států je ale nezbytně nutné sladit a posílit strategickou politickou vůli. Její nedostatek se projevuje tím, že za deset let existence evropských bojových sil (EU Battle Groups) nikdy nebyly ani cvičně nasazeny. Není tak ani jasné, zda jejich počet, velikost a vybavení odpovídají potřebám a požadavkům na jejich existenci, použití a nasazení.

Carl Bildt v následné diskuzi nastínil, proč by EU měla usilovat o vytvoření obranné unie. Dle jeho mínění je třeba podpořit vnější činnost unie vytvořením vojenského komponentu a jeho používáním. Příkladem by mohla být současná opomíjená krize v Jemenu. EU poskytuje humanitární pomoc zemi prostřednictvím námořního přístavu, který ale není v držení vládních sil. Spojené státy a koalice vedená Saúdskou Arábií zvažují silové obsazení přístavu, před čímž varuje RB OSN. EU by naopak měla mít kapacitu přístav za účelem doručování humanitární pomoci převzít a hlídat. Opět zdůraznil nutnost vojenských cvičení ke stanovení požadavků a potřeb.

V debatě dále zazněly názory:

- Namísto budování obrany je potřeba posílit bezpečnost, včetně bezpečnosti v partnerských státech.

---

⁴ 105th Plenary Session. CCBH.ba [online], 06.07.2017 [cit. 2017-09-12]. Dostupné z: <http://www.ccbh.ba/novosti/sjednice/?id=f7dc8def-9892-46dd-8a27-3fd7d0920e25>.

LATAL, Srecko. Bosnian Constitutional Court Decisions Open Pandora's Box. Balkaninsight.com [online], 07 Jul 17 [cit. 2017-09-12]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/bosnian-constitutional-court-decisions-open-pandora-s-box-07-07-2017>.

Tématu bude věnován prostor na stránkách pravidelného Přehledu SZBP EU.

- PESCO by mělo být otevřeno také nečlenským státům EU – Norsku, Spojenému království po jeho vystoupení z Unie, rovněž také Dánsku, které má výjimky v oblasti SBOP, případně Turecku. Důvod pro otevření PESCO nečlenským státům vyplývá z jejich významu. Spojené království vynakládá čtvrtinu všech prostředků členských států EU na vyzbrojování. Turecko disponuje největší pozemní armádou v regionu Evropy.
- Mělo by dojít k přehodnocení velikosti příspěvků. Požadavek 2 % HDP na obranné výdaje je zaměřen na vstup, nikoli na výstup. Zohledněny by měly být další parametry, například podíl na řešení migrační krize.
- EU by se při své činnosti měla věnovat těm tématům, která nejsou zajímavá pro Spojené státy.

Praktické aspekty hybridního světa, kyberprostor a strategická komunikace

Jako první vystoupil Giles Portman, vedoucí pracovní skupiny pro strategickou komunikaci ve východní Evropě (*East StratCom Task Force*) při Evropské službě vnější činnosti (ESVČ). Informoval o fungování této pracovní skupiny, o jejích aktivitách. Pracovní skupina se zaměřuje na pozitivní strategickou komunikaci, podporuje delegace EU v jednotlivých státech a doporučuje jim témata, na něž se mají zaměřit. Skupina rovněž převzala kompletní komunikaci o summitu Východního partnerství, který proběhne v listopadu letošního roku v Bruselu. Pracovní skupina se rovněž zaměřuje na podporu žurnalistiky a zahájila ruskou mutaci svých webových stránek (www.euvdsdisinfo.eu). Pracovní skupina se obecně věnuje fakticky nepravdivým nebo úmyslně manipulujícím zprávám, nikoli autorovi zpráv. Zároveň nejsou zprávy dávány do souvislosti s Ruskem a jeho zahraniční politikou. Skupina dále umožňuje široké veřejnosti, aby v případě faktické nepravdy v příspěvcích skupiny na sociálních sítích a internetu takovou chybu nahlásila.

Tematicky je činnost pracovní skupiny možné rozdělit do následujících skupin:

- Analýza zpráv o EU, jejích politicích a politikách, hodnotách, volbách v jednotlivých členských státech a tématech voleb;
- Pozitivní informace o vývoji v zemích západní Evropy;
- Vyvrácení kolujících mylných informací o socio-ekonomickém úpadku západoevropských států;
- Vyvrácení mylných informací o cílené kampani vysvětlující roli Ruska v současných mezinárodně-politických událostech (například role Ruska v konfliktu v Sýrii).

Dle Giles Portmana se EK i ER snaží více věnovat pozornost strategické komunikaci.

Posledním mluvčím byl ředitel estonského úřadu pro informační systémy Taimar Peterkop. Úřad se zabývá kybernetickou bezpečností v zemi. Svůj projev zahájil konstatováním, že v případě kybernetického útoku, který ovlivnil výsledek amerických prezidentských voleb, byla napadena infrastruktura, jejíž zabezpečení nemohla žádná státní instituce přímo ovlivnit. Kybernetické útoky jsou mnohem snazší kvůli virtuální povaze současného světa. Data, informace a peníze jsou virtuální. Proto se také proměnil organizovaný zločin, který je též virtuální. Původce kybernetických útoků (organizovaného zločinu) je těžké dohledat. Zároveň je velice tenká hranice mezi organizovaným zločinem a aktivitami tajných služeb. Pro chování v kyberprostoru nejsou stanovena mezinárodní pravidla, protože vlády se těmito tématům ještě nevěnovaly. Proto také organizovaný zločin využívá nedostatek norem a pravidel k provádění kybernetických útoků.